

1

Policiajnej operačnej centrále v Tønsbergu to ohlásili v utorok 22. júna o 9.32.

William Wisting prišiel na miesto činu ako tretí policajt v poradí.

Práve odchádzal od lekára. Nastúpil do auta a vtedy ho zavolali vysielaczkou. Teraz stál na pláži, topánky sa mu zabárali do jemného piesku a rukou si clonil oči, aby mu do nich nesvietilo slnko.

Vlny udierali do pláže a kotúlali sa naspäť do mora. Ploché skalnaté vyvýšeniny sa hladko leskli po stranách plytkej zátoky.

Dvaja policajti v uniformách ohradili páskami ľavú časť pláže. Bolo skoré predpoludnie a len zopár ľudí sa sem vybralo o takomto čase. Zhĺklo sa tu len asi dvanásť, trinásť zvedavcov – väčšinou deti. Jeden z policajtov odtisol nabok zavalitého pehavého chlapca s ryšavými zježenými vlasmi. Chlapec sa snažil jednou rukou udržať na vôdzke malého čierneho teriéra, niečo mu vysvetľoval a druhou rukou kamsi ukazoval.

Nad zátokou lietalo vo veľkých kruhoch niekoľko čajok. Wisting spočinul pohľadom na jednom vtákovi. Vyzeralo to, akoby sa chcel chvíľu pozeráť na čosi iné, odpočinúť si. Potom sa zhlboka nadýchol slaného morského vzduchu a sústredil sa na prípad, ktorým sa bude zrejme zaoberať ešte dlho. Nebude to veru jednoduché.

Teniska sa pohojďavala na vlnkách sem a tam. Zdalo sa, akoby ju more schmatlo vždy, keď sa dotkla piesku, a potom ju opäť vyhodilo novou vlnou na breh. Do šnúrok, ktoré boli stále zaviazané, sa zamotala morská tráva. Na podrážke sa vytvoril hnedý slizký povlak. Z tenisky vytrčal zvyšok ľudskej nohy. Navôkol sa hemžili garnáty a iné drobné morské živočíchý a snažili sa odhryznúť si, čo sa dalo.

Wisting opäť zabľúdil pohľadom nahor a pozrel sa na tenkú

sivú líniu, ktorá delila more od neba. Na hmlistom horizonte si všimol obrysy nákladnej lode.

K zadnému okraju pláže zabočila malá dodávka a zastala vedľa policajného auta. Vystúpil z nej Espen Mortensen, sklonil sa a vybral z auta tašku s fotoaparátom. Wisting pozdravil mladého forenzného technika kývnutím hlavy. Mortensen mu pozdrav opätovoľal a odsunul bočné dvere dodávky, ktorou sa technici presúvali na miesto činu. Zobral do ruky lopatku a biele vedro a potom vykročil ku kolegovi.

„Ďalšia?“ spýtal sa a zapichol lopatku do piesku.

„Ďalšia,“ pritakal Wisting a čupol si vedľa morbidného nálezu, zatiaľ čo si Mortensen chystal fotoaparát.

Zdalo sa, akoby nohu odrezali od zvyšku tela nad členkom, ktorý ostal zakliesnený v topánke. Po stranách sa vlnili kúsky hrubej kože, ktorá vyzerala ako koženka. Medzi sivobielym tkanivom na dne topánky zazrel bledé kosti. Čosi, čo vyzeralo ako väzivo na pätovej kosti.

Wisting to všetko videl už predtým. V krátkom časovom horizonte to bola už druhá noha, ktorú vyplavilo more v jeho policajnom obvode. Vzpriamal sa a pozrel sa na forenzného technika.

„Nepatria k jednému telu,“ vyhlásil sebaisto.

Mortensen poľahčkal v ruke objektív a pochybovačne sa zahľadel na topánku na pláži.

„Prečo si to myslíš? Zdá sa mi, že vyzerá presne tak isto ako tá predtým.“

„V tom je práve problém,“ upozornil ho Wisting. „Je to ľavá tenis-ka. Aj tá predtým bola ľavá.“ Sklonil sa a preštudoval obsah topánky. „Navyše je v tejto biela ponožka. V tej predošlej bola čierna.“

Espen Mortensen zanaďoval a sklonil sa nad topánkou, ktorá sa ešte stále pohojďovala na vlnách.

„Máš pravdu,“ povedal. „Okrem toho sa mi vidí, že je o niekoľko čísel väčšia. To však znamená...“

Práve sa chystal čosi vyhlásiť, no zmĺkol. Obaja vedeli, čo to znamená. Našli dve nohy z dvoch neznámych mŕtvol, ktoré pravdepodobne ešte stále plávajú niekde v mori.

Mortensen spravil niekoľko záberov z rôznych uhlov. Potom položil fotoaparát naspäť do tašky, chytil lopatu a zaryl ju pod topánku. Do bieleho vedra vsypal spolu s topánkou aj trochu piesku, zopár mušlí a morskú vodu.

Pristúpil k nim policajt, ktorý vypočúval ryšavého chlapca. Krátko im zhrnul, ako sa chlapec vybral asi pred hodinou na prechádzku so psom a počas nej našiel topánku.

„Chystáme sa prehľadať pláž,“ dodal. „Zvyšok tela môže vyplaviť kedykoľvek. Dnes sa to tu bude hemžiť deťmi. Červený kríž sľúbil, že nám do hodiny pošle pátrací oddiel.“

Wisting kývol hlavou. Keď našli prvú nohu, tiež prehľadávali breh – bezvýsledne. Možno budú mať tentoraz viac šťastia.

Na pláž sa vyvalila veľká vlna, musel ustúpiť pár krokov dozadu, aby ho nezmáčala. Stiahla sa naspäť a zmyla odtlačky jeho topánok z vlhkého piesku.

Wisting si prešiel prstami cez husté tmavé vlasy a opäť sa zahľadel na more. Už mal za sebou veľa prípadov, no napriek tomu sa mu teraz znepokojene rozbúchalo srdce.

2

Na mape, ktorú rozložili v zasadačke na stole, svietil červený krížik. Nachádzal sa na najjužnejšom výbežku ostrova Stavernsøya. Wisting vzal do ruky fixku a nakreslil ďalší do zátoky pri južnom násype starého opevnenia, pri lodenici v starom Staverne. Nils Hammer sa mu pozeral cez plece.

„Zase je to ľavá noha?“ spýtal sa neveriacky.

Wisting pritakal. Vytiahol z obálky kôpku fotiek a rozložil ich po stole. Na všetkých bol ten istý motív. Modrá teniska zo syntetickej látky, s vystuženými okrajmi a vyšitým menom výrobcu: Scarpa Marco. Po oboch stranách topánky sa tiahli červené pásiky, ktoré v morskej vode vybledli.

Ak aj predtým niekto pochyboval, teraz sa o tom mohol presvedčiť na vlastné oči. Topánku našli na Stavernsøya pred

šiestimi dňami a bola to tá istá značka i model ako teniska, ktorá práve ležala na kovovom stolíku v kriminalistickom laboratóriu Espena Mortensena. Miesta nálezu boli od seba vzdialené približne kilometer vzdušnou čiarou.

Keď našli prvú nohu, Wisting sa nezapájal do vyšetrovania, prenechal to iným. Najprv vychádzali z toho, že noha patrila niekomu, kto zahynul pri nehode na člne v prielive Skagerrak. Súdny lekár vyhlásil, že noha ležala vo vode šesť až desať mesiacov. Vyšetrovanie doposiaľ pozostávalo z mapovania všetkých nezvestných na pobreží, ktorých nahlásili za posledný rok.

Keď more vyplavilo druhú topánku a druhú nohu, Wistingovi sprvu napadlo, že patria k sebe. Ale obe boli ľavé.

Nils Hammer pristúpil k prevapkávaču na kávu a nalial si papierový pohárik doplna. Zapli ho len pred chvíľou a zatiaľ čo držal v ruke kanvicu, padali na horúcu platňu kvapky čerstvého nápoja a ostro syčali.

„Už nemôže byť ani reči o nehode, však?“ spýtal sa a vrátil kanvicu na miesto.

Wisting neodvetil, ale súhlasil s ním. Museli od základov zmeniť pohľad na prípad – a zmeniť postup vyšetrovania.

Hammer srkal horúcu kávu.

„Sú v tom drogy,“ nadhodil.

Vysoký vyšetrovateľ viedol protidrogové oddelenie a podľa neho väčšina prípadov nejakým spôsobom súvisela s drogovou kriminalitou. Nils Hammer mal čosi vyše štyridsať rokov, široké plecia a hrudný kôš a tmavoplavé vlasy. Tmavé oči dodávali jeho tvári skeptický výraz. Často stačilo, aby na podozrivého len pozeral, mnohí sa radšej priznali, nedokázali zniesť jeho intenzívny pohľad.

„Nemusí v tom byť nič kriminálne,“ pripomenul mu Wisting.

Hammer odtiahol od stola stoličku, sadol si a nohy si vyložil na stôl.

„Odfakliť niekomu nohu je kriminálny čin, či už je dotyčný mŕtvy alebo živý.“

Prevapkávač zabublal a vypustil obláčik teplej pary. Wisting si vybral zo skrinky šálku a nalial si.

„Možno ich neoddelili od tela násilím,“ zauvažoval nahlas a oprel sa o pracovnú dosku na malom kuchynskom kútiku. „Ak niekto leží pridlho vo vode, nohy a ruky sa mu oddelia od tela samy od seba.“

„A náhodou sa oddelili práve dve ľavé nohy a obe obuté v tom iste type topánok?“

Wisting mykol plecom, ale vedel, že nikoho nepresvedčí. Dokonca ani sám seba. Fakty hovorili samy za seba. Bolo jasné, že sa ocitli na prahu rozsiahleho vyšetrovania.

Torunn Borgová sa zjavila vo dverách zasadačky s kôpkou papierov v ruke.

„Ďalšia topánka?“ spýtala sa.

„Ďalšia ľavá topánka,“ opravil ju Hammer.

„O pár čísel väčšia ako tá predošlá,“ vysvetlil jej Wisting. „Ale tej istej značky.“

„Scarpa Marco,“ kývla Torunn Borgová a usadila sa. „Športová šnurovacia obuv,“ dodala a zalistovala v papieroch.

Wisting si sadol vedľa nej. Torunn Borgová bola jednou z najdôkladnejších vyšetrovateliek na oddelení. Bola ostrieľaná, efektívna, vedela potiahnúť, ak bolo treba. Dostala za úlohu zistiť všetko, čo sa dalo o topánkach.

„Čo máš?“ spýtal sa.

„Vyrábajú ich v Číne,“ povedala a vytiahla kópie objednávok a výrobných listov. „Europris dováža ročne približne pätnásťtisíc párov. Od roku 2005 predali čosi vyše päťdesiat tisíc párov – v celom Nórsku.“

Wistingovi zazvonil telefón. Pozrel sa na displej. Volala mu Suzanne. Vypol si zvonenie. Chcel ten rozhovor odložiť na neskôr. Vedel, že sa s ním chce rozprávať o návšteve u lekára.

„Prvá topánka bola veľkosť 43. Z tej veľkosti sa predalo sedemtisíc štyristo párov.“

„To nám pátranie veľmi zjednoduší,“ poznamenal Hammer sucho a zahryzol do papierového pohárika. „Kto si vlastne kupuje tenisky v Europrise?“

„Športovú obuv,“ opravila ho Torunn a vytiahla brožúrku,

v ktorej sa písalo, že topánka je vyrobená z umelej kože a podrážka je vystužená etylénvinylacetátom, ktorý tlmí nárazy.

„Starí ľudia,“ odvetil Wisting. „Aj môj otec nakupuje v Euproprise. Je to cenovo dostupné a je spokojný s kvalitou. Nohy patrili niekomu zo *Starčekovcov*.“

Hammer a Torunn Borgová mlčali, ale vedeli, že má určite pravdu. Zoznam nezvestných za posledný rok nebol veľmi dlhý. Ležal na stole pred ním. Boli na ňom len štyri mená.

Torkel Lauritzen

Otto Saga

Sverre Lund

Hanne Richterová

Všetci štyria zmizli v priebehu niekoľkých dní v septembri minulého roka.

Lámali si nad tým hlavy. Rok čo rok nahlásili v okrsku ako nezvestných približne päťdesiat ľudí, ale väčšina z nich sa opäť objavila. Šlo o tínedžerov, ktorí utiekli z domu, deti, čo sa kdesi pozabudli, zatúlaných mentálne postihnutých, psychicky chorých, zberačov lesných plodov a poľovníkov. Zvyčajne sa všetko skončilo šťastným zvítaním. Niekedy sa našlo telo – to vtedy, keď sa stala nejaká nehoda alebo sa pri ňom našiel aj list na rozlúčku. Len zriedkavo ktosi zmizol úplne. Bez stopy.

Prvé tri mená na zozname patrili *Starčekovcom* – ako ich nazvali na oddelení. Dvaja bývali v bytoch v dome asistovaného bývania vedľa staverskej nemocnice na ulici Brunlaveien. Tretí muž bol rovnako starý ako oni, ale stále ešte dostatočne pri silách na to, aby býval doma na Ulici Johana Ohlsena v Staverne. Navyše mal manželku.

Médiá veľmi nevábilo špekulovať o nejakej súvislosti. Hoci si určite mysleli to isté ako polícia.

Štatisticky bolo zmiznutie starcov takmer nemožné. V Staverne žilo približne šesťtisíc ľudí. Asi štyri percentá mali viac ako 75 rokov. V priebehu jedného týždňa zmizli hneď traja.

Polícia pátrala po nejakej súvislosti alebo vzorci okrem veku

a bydliska. Jediné, čo zistili, bolo, že boli svatovcami. Syn jedného sa oženil s dcérou druhého.

Torkel Lauritzen bol vdovec a kedysi pracoval ako personálny riaditeľ v koncerne Treschow-Fritzøe. Pred dvomi rokmi utrpel vážnu mozgovú porážku. Na fotke, ktorá bola pripnutá k jeho spisu, mu jeden kútik úst ovisal dole. Pre porážku nezrozumiteľne bľabotal a odpovedal len jednoslabičnými slovami, ale vďaka rehabilitácii sa dokázal dorozumieť. Čiastočne sa mu vrátil cit do pravej nohy a tešil sa z toho, že mohol chodiť na krátke prechádzky po pláži. Vždy bol presný a dochvilný. Keď sa nevrátil v pondelok 1. septembra po prechádzke domov, personál to znepokojilo. Napriek chorobe neprestal fajčiť a trpel vysokým krvným tlakom a vysokou hladinou cholesterolu v krvi. Báli sa, že utrpel ďalšiu porážku a pátrali po ňom na okolitých chodníkoch, kam sa chodievali ľudia poprechádzať. Nikdy ho nenašli, mŕtveho či živého.

Otto Saga zmizol zo staverskej nemocnice o tri dni neskôr. Bol to podplukovník v penzii. Predtým pracoval ako riaditeľ dôstojníckej školy vojenského letectva v Staverne. Keď mu umrela manželka, začal písať básne a vydal pár zbierok v miestnom vydavateľstve. Pred tromi rokmi si jeho rodina všimla prvé príznaky demencie. Opakujúce sa drobné infarkty a krvácanie do mozgu poškodilo neuróny a postupne začali jeho mentálne schopnosti upadať. Zabúdal a opakoval sa. Požiadali o miesto v domove. Personálu sa podarilo nadviazať s ním dobrý kontakt a čo sa týka komunikácie, darilo sa im viac ako rodine.

Po raňajkách vo štvrtok 4. septembra zmizol. Ošetrovatelia ho najprv hľadali v areáli, ale postupne pátranie rozšírili na starú lodenicu, opustené kasárne, kde kedysi pracoval, a obytnú štvrť Agnes, kde kedysi býval. Stalo sa už predtým, že sa tam vybral a nevedel nájsť cestu späť. Keď nastupovala do práce večerná zmena, nahlásili jeho zmiznutie na políciu. Hľadali ho celú noc. V parkoch i záhradách. V nezamknutých chatkách a kôlnach. V uličkách v centre aj v prístave, ale po dvadsiatich

štyroch hodinách už nebolo kde hľadať. Pátranie pozastavili. Sedemdesiatdeväťročný Otto Saga akoby sa pod zem prepadol.

Sverre Lund bol učiteľ. Vypracoval sa až na riaditeľa stavernskej základnej školy. V pondelok 8. septembra o 17.32 nahlásila jeho zmiznutie manželka Greta Lundová. Žene povedal, že si potrebuje vybaviť zopár vecí a o jedenástej vyrazil z domu. Zopár vecí – tým zvyčajne myslel šálku kávy, koláč a osloské noviny v pekárni Baker Nalum. Cesta tam mu pešo netrvala ani päť minút. Zvyčajne bol o jednej už doma.

Obe predavačky z pekárne pána riaditeľa Lunda poznali, ale ani jedna ho v ten pondelok nevidela. Chyžnej z hotela Wassilioff, ktorá na zadnom dvore okolo dvanástej fajčila, sa zdalo, že starého pána zazrela nasadať pri starej pošte do sivého kombi. Tam sa všetky stopy končili. Šofér sa nikdy neprihlásil. Sverreho Lundeho viac nikdy nikto nevidel.

Hanne Richterová mala tridsaťštyri rokov a so starcami ju nič nespájalo. Jej prípad bol celkom iný. Učila v materskej škole, a kým zmizla, bola dlho na péenke. Ščasti ju strávila v larvickej okresnej psychiatrickej nemocnici Borovicový háj. Diagnostikovali jej paranoidnú schizofréniu, podliehala stihomamom o tajnej polícii, ktorá ju sleduje a prehľadáva jej byt, aby jej tam okrem iného nainštalovali odpočúvacie zariadenie. Antipsychotiká vo forme depotných injekcií utlmili symptómy choroby a vďaka nim bola schopná bývať sama v prenajatom dome. Keď ju ošetrovatelka v stredu 10. septembra navštívila, nebola doma. Ošetrovatelka si odomkla svojím kľúčom a prehľadala dom. Všimla si na stole noviny a poštu z piatka 6. septembra, staršie noviny sa kopili v schránke. Čakala, že Hanne Richterovú nájde mŕtvu v posteli alebo kúpeľni, ale mylila sa. Nebola v dome, ani nikde na okolí. Polícia zverejnila fotku a opis nezvestnej v novinách, no bezvýsledne. Nik Hanne Richterovú nevidel, nik nevedel, kam sa podela.

Na prípade štyroch nezvestných pracovali v nasledujúcich týždňoch takmer všetci z oddelenia, neobjasnili však, čo sa stalo. Potom dostali nový prípad. Ktosi odsekol hlavu mladého

dievčata a nastokol ju uprostred námestia na kôl. Všetkých a všetko presunuli na vyšetrovanie tejto vraždy a pred Veľkou nocou boli prinútení prípady štyroch nezvestných uložiť do archívu.

Pred hodinou ich odtiaľ Wisting doniesol.

3

Wisting sa zavrel v kancelárii a sadol si k písaciemu stolu. Odsunul kôpku papierov, ktorá čakala na vybavenie, a zložky troch nezvestných mužov uložil na uvoľnené miesto uprostred. Neochotne povzdychol.

Za posledné roky im práce pribúdalo a ľudí i ostatných zdrojov ubúdalo. Mnohé prípady boli nútení odložiť alebo vyšetriť len povrchno, pre čo si zúfali nielen vyšetrovatelia, ale aj obeť trestných činov. Nemuseli by to robiť, keby mali dostatok času. Keby ich bolo bývalo viac.

Dostávali sa do situácie, keď sa kriminalita vyplácala. V poslednom čase zločinnosť narástla tak ako nikdy predtým a on si nevšimol ani náznak nejakých účinných protiopatrení. Polícia i súdnictvo pokračovali v okresávaní zdrojov. Právna spoločnosť sa chystala kapitulovať. Načiahol sa za prázdny hárkom papiera na polici pri okne. Nie veľmi úhľadne naň napísal mená troch nezvestných mužov. Chvíľu na ne len hľadel a študoval krátky zoznam:

Torkel Lauritzen

Otto Saga

Sverre Lund

Za každým menom sa skrývalo trápenie pozostalých. Strach, zúfalstvo, bolesť. A prázdnota. Záhada – a riešenie.

Už vyšetrovali ich zmiznutie. Vypočuli rodinu i známych a zmapovali ich pohyb v deň, keď zmizli. Pátranie po nich sa naťahovalo – bezvýsledne. On sa prípadom nezaoberal, ale

sledoval, ako na ňom kolegovia pracujú. Potom mu posunuli prípad s odrezanou hlavou. A následne mu prikázali, aby si zobral niekoľko týždňov voľna. Keď sa vrátil do práce, boli už prípady v archíve. Teraz sa začítal do obsiahneho vyšetrovacieho materiálu. Ešte stále mu ostávalo niekoľko hodín do skončenia pracovnej doby, bol však vyčerpaný a bez energie.

Začal usporadúvať zakladače, aby získal aký-taký prehľad o prípadoch, keď ktosi zaklopal na dvere.

„Ďalej!“ zakričal Wisting.

Vo dverách sa objavila kučeravá hlava Espena Mortensena.

„Tak ja idem,“ oznámil mu.

Wisting zodvihol obočie.

„Na súdne lekárstvo,“ dodal kriminalista. „Veziem im tam vzorky od rodinných príslušníkov, aby sme mohli nohy identifikovať.“

Wisting súhlasne pokýval hlavou. Ešte sa nestihol zamyslieť nad ďalším krokom vo vyšetrovaní, ale, samozrejme – najpodstatnejšie bolo potvrdiť, či nohy patria nezvestným.

„Ako si to spravil?“ spýtal sa Mortensena, ktorý vkročil dovnútra.

„Lundeho profil DNA máme,“ vysvetlil mu Mortensen.

Wisting vytiahol najvrchnejší zakladač na písacom stole a zalistoval k žltému formuláru ante mortem. Manželka starého pána riaditeľa im priniesla jeho zubnú kefku, aby z nej mohli odobrať vzorku DNA a správu založiť k hláseniu o nezvestnom. Ale so starcami z domova dôchodcov to už také jednoduché nebolo. V čase, keď vyšetrovatelia pochopili, že prípady len tak rýchlo nerozlúsknu, boli už ich byty prázdne, ich osobné predmety odniesli a uvoľnili miesto iným pacientom z poradovníka. Ich zložky v registri nezvestných obsahovali informácie o výške, váhe, farbe očí, dĺžke vlasov a podobné veci. Priložili aj stav chrupu a všeobecné zhrnutie ich zdravotného stavu, nie však profil DNA. Na základe týchto informácií nohy identifikovať nemohli.

„Vlastne to šlo celkom hladko,“ pokračoval Mortensen. „Sageho dcéra sa predsa vydala za Lauritzenovho syna. Bol som